

הוציאו לו פרק חמישי יומא

נה.

עין משפט נר מצוה

בד א ב ג מ"פ פ"ג מהלכות
עבודת יוה"כ הלכה ה':

רבינו הגנאל

כמעליף כמגדנא. פירוש
כגון המכה שמרים ידו ואינו
מכה עד (ב) שורירי. ירושלמי
כמטבר. פי"י מי שאומרים
שטה ידו עד טברו. ת"ר
כשהוא אינו מזה על גגה
של כפרת אלא כנגד טיחה
של כפרת. הוא עוביה והוא
(ג) מצוה הכל אחד הוא. שיש
נוסחאות מתחלפות לפיכך
הוצרכו להודיע שהכל טעם
אחד הם. כשהוא מזה למעלה
מצדיד ידו למטה וכשהוא
למטה מצדיד ידו למעלה.
מזה לך שמה למעלה ומזה
למטה. ופרשיון מדכתיב
והוא (עליו) באצבעו על פני
הכפרת קדמה ולפני הכפרת
ידו שבע פעמים. כל מקום
שנאמר על הוא למעלה
וכל מקום שנאמר לפני הוא
למטה. והכל במקום אחד הן
אלא הצדד (היד) הן היא
כיצד כשהוא למעלה מצדיד
ידו למטה. פי' נותן כף
היד למטה ואצבעותיו כפי
למעלה ומה. והואה שהוא
מזה עולה למעלה מן כפרת
כנגד הכפרת מחוץ (הכפרת)
(לכפרת) וחוזר ונופל למטה
בקרקע. וכשהוא מזה למטה
בקרקע מצדיד ידו למעלה
כלומר כף היד למעלה
ואצבעותיו למטה. ומזה כנגד
עוביה של כפרת שהיא מצוה
והיא טיחה כדגרסינן ארין
ט' וכפרת נסח הרי עשרה,
והואה שמה וירדת ונופלת
בקרקע מחוץ של ארין כנגדו.
וארבינן לא יאמר למטה
בשעיר כו'. כלומר לא היה
צריך לכתוב בשעיר לפני
הכפרת, דשמע כי מזה
מדת השעיר למטה, דגמרי
מטה דשעיר ממה דפר
שכבר כתביה ועשה את דמו
כאשר עשה לדם הפר. למה
נאמר לפני הכפרת בשעיר,
להקיש על הכפרת שכתוב
בשעיר לפני הכפרת שכתוב
בו, מה לפני שכתוב בו,
למה הוא ולא למעלה, אף
על נמי שכתוב בו למטה
הוא ולא למעלה. פי' זה
שכתבתי לך בשעיר והוא
אותו על הכפרת, אינו על
הכפרות ממש אלא כמו לפני
הכפרות, כשם לפני למטה,
כך על הכפרת שכתב למטה
הוא, כמו שכבר פירשנו
למה הוא ולא למעלה והוא
(למעלה) [למטה] בהצדד
הכף ידו ובהגבת אצבעות
והורדת אצבעותיו לכבד,
[דן] לאו דם נוגע בכפרת
כלל ולא למעלה ממש
הוא. וארבינן אדרבה לא
יאמר ולקח מום הפר והוא
באצבעו על פני הכפרות
קדמה שהוא למעלה בפר,
שאנו צריך אתו, דגמרי
ממעלה דשעיר שהיה הכתוב
הקיים שנאמר ועשה את
דמו כאשר עשה לדם הפר.
נאמר למטה דפר
ממעלה דשעיר, למה נאמר
למעלה בפר לאקושי (על
לפני) [לפני לעיל], מה על
על משה אף פני פני ממש.

אלא אי אמרת למה דפר לאקושי בו'. ואם תאמר ומנן
לחמת למעלה דפר לא נגע אילמלא מהיקש דשעיר כלקמן
והא שעיר גופיה גמר דהיקשא דליקשא על לפני דכר הלמד
דהיקש אינו חוזר ומלמד דהיקש וי"ל גילוי מילתא הוא דעל דהכא
דהתם אי נמי כיון דלשכתן דעל

דשעיר לאו דווקא מקשינן נמי גבי
פר על לפני:

מפני תערובת חובה בנדבה.
אכל תערובת חובה בנדבה.
ליכא למיחש שיקח מוקצת מנמנות רחל
ומקצת מנמנות לאה ויקריב צביל
לאה דלפטר דכל אחת לזרת
מעוטיה לעלמה ונותנת צשופר וכך
עושין לרצון דרבי יהודה דסבירא
לכו שופרות היו לקיני חובה ושכהסך
לוקח מכל כרור קן אחד מקריב כל
קן וקן לגס מי שחא:

מפני תערובת חובה בנדבה.
אין להקשות לומר איפסא לא
היו שופרות לנדבה מפני התערובות
אכל לחובה תקנו שופרות ד"ל
לנדבה נפשי ועוד דזימנין שלא היו
מקריבין נדבה ימיני רביס כשלא היה
המוצא צטל וצתוך כך היו שומרים
מעוה הנדבה להכי לריכי שופר אכל
חובה ויולין להקריב לאלתר:

קייני

אחת למטה בשעיר איני יודע כמה הריני דן
ונאמרו דמים למטה בשעיר מה למטה בפר שבע אף למטה בשעיר
שבע או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למטה
בשעיר מה למעלה בשעיר אחת אף למטה בשעיר אחת נראה למי דומה
דנין מטה ממטה ואין דנין מטה מלמעלה אדרבה דנין גופו מגופו ואין
דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה תלמוד לומר כאשר עשה שיהיו כל
עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע למדנו
כמה למטה בפר ובשעיר שבע למעלה בפר איני יודע כמה והריני דן
נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למעלה בפר מה למעלה בשעיר
אחת אף למעלה בפר אחת או כלך לדרך זו נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למעלה בפר מה למטה בפר שבע אף למעלה בפר שבע
נראה למי דומה דנין מעלה ממעלה ואין דנין מעלה ממטה אדרבה דנין
גופו מגופו ואין דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה ת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו
שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע וכשם שלמעלה
בשעיר אחת כך למעלה בפר אחת: אחת אחת ואחת אחת ושתיים:
ב"ר (ג) אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת וארבע אחת וחמש
אחת ושש אחת ושבע דברי רבי (ג) מאיר ר' יהודה אומר אחת אחת
שתיים ואחת שלש ואחת ארבע ואחת חמש ואחת שש ואחת שבע ואחת
ולא פליגי (ג) מר כי אתריה ומר כי אתריה דכולי עלמא מיהת הואה ראשונה
צריכה מנין עם כל אחת ואחת מאי טעמא רבי אלעזר אומר (ג) שלא יטעה
בהזאות רבי יוחנן אומר אומר קרא (ג) ולפני הכפרות יזה שאין תלמוד לומר
יזה ומה ת"ל יזה לימד על הזאה ראשונה שצריכה מנין עם כל אחת ואחת
מאי בינייהו איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה: יצא והניחו על כן הזהב
שבהיכל: (ג) תנן התם רבי יהודה אומר (ג) לא היו שופרות לקיני חובה מפני
התערובות מאי מפני התערובות אומר רב יוסף מפני תערובת חובה בנדבה
אמר ליה אב"י ונעביד תרי ונכתוב עלייהו הי דחובה והי דנדבה רבי יהודה

לית

לית

ובענין דנגע בכפרת. נוסח אתר מה פני פני ממש אף על על ממש. ופירושה כדרך הראשונה. ודחינן היא יאמי אי אמרת
למטה דשעיר לאקושי. ולמדנו שאין זה למעלה ממש, לא בזה ולא בזה שהקישן הכתוב זה [וזה], ולמה בא למעלה דפר,
ללמד שכל מקום שנאמר פני קדמה הוא, ואינו אלא פני המזרח ממש. אלא אי אמרת למעלה דפר להקשה ולמד כי כל
מקום שכתוב בו, על למעלה ממש הוא, וכל מקום שכתוב בו לפני, למטה ממש הוא, ותרווייהו על גופא של כפרות, כבר
למד זה מזה כמו שאמרנו למטה דשעיר למה לי, אלא דרבי למטה להיקשא. ועמדה ההלכה כי כל ההזאות במקום אחד הן
והכל בקרקע. ת"ר והוא אותו על הכפרת וגו'. דייקנין דוקא דקרא מדכתיב אותו, דלא היה צריך ליה אותו ש"מ כי הוא
אחת בלבד מן המנו למעלה. הנה מצאנו מפורש בשעיר למעלה הואה אחת, ומצאנו למטה בפר שבע הזאות, שנאמר ולפני
הכפרות יזה שבע פעמים, וגמרי מהרדי דהא הקישן הכתוב כי עד ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר שיהיו כל עשיותיו

כמגדנא. כמכה בלועה שמתחיל מן הכתמים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה**. אחת למעלה מלמד גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מלמד ידו למעלה ומזה למול

פניו אחת גבוהה ואחת צנמוך
הימנה וכולן נופלות לארץ: **מנה בני**
מילי. דאינו מזה על הכפורת אותן
שמים אחת של מעלה צפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת

ממש: **לא יאמר למטה בשעיר**. לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה
דשעיר דכתיב זיה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כרין
דסוף סוף גמר ממה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממה דפר דכתיב זיה ולפני
הכפורת זיה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר ממה לישמוק קרא מיינה
ולגמרה לכוה מילתא דמטה דשעיר
ממה דפר דליקשא להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דשאלמא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלל משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר**.
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
צכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע צכפורת אלא
לענין שיהא מלמד ידו למטה:

אדרבה לא יאמר למעלה צפר ולא
לרין. דסוף סוף גמר לקמן ממה
דשעיר שפירש בו אחת: **למה נאמר**
לאקושי. לפני דפר לא דפר
שהמופנה בא ללמד: **מה על על**
ממש. דהא על פני הכפורת כתיב
אף לפני על ממש שיהו דמים
נוגעים צעביה של כפורת: **אי אמרת**
בשאלמא למטה דשעיר לאקושי.
כדאמרן למעלה דפר דקשיא לך לא
יאמר מייבש ליה לכדתניא וכו':
למדו למעלה בשעיר אחת. דלדעת
האחר ממש: שאין סלמוד לומר וכו'.
שהרי אף כאלן פורש והוא ועל ולפני:

מר כי אתריה וכו'. באתריה דרבי
מאיר מונין מנין כלל תמילה ואחר
כך פרט כגון עשרים ואחת עשרים
ושתיים ובאתריה דרבי יהודה פרט
תמילה שמים ועשרים שלש ועשרים:
שלא יטעה. שיהא לו שהות צנתיים
לעת לבו למנין שלא יטעה: **למד**
על הזאה וכו'. וכתיב חוקה
לעיונא: **לא היו שופרות לקיני**
חובה. שופר לתת לתוכו מעות מי
שעליו קן חובה של צז חובה ויולדת או
מטמא מקדש כשם שהיו שופרות לקן
נדבה כדתניא לקמן צשמתניא והכהנים
לוקחין צמעות קייני ומקריבין אותן:
מפני שופרות חובה בנדבה. שמה
יתחלף שופר צשמתניא ויקריב מנמנות
שופר החובה נדבה או משל נדבה חובה ומיפסל שהחובה אחת לטמאת ואחת לעולה והנדבה כולן עולות ואין מעשה עולה ומעשה טמאת שוין:

שורות, כשם של מטה בפר ד, כך למטה בשעיר ד, וכשם שלמעלה בשעיר אחת, כך למעלה בפר אחת ופשוטה היא כולה.
וימא ת"ר אחת, אחת, אחת ושתיים כו'. כולי עלמא הואה ראשונה צריכה להימנות עם כל אחת ואחת. מאי טעמא, ר' אלעזר אומר כדי שלא יטעה. ר' יוחנן אומר מן התורה, מאחר שכתוב והוא באצבעו על פני הכפרות קדמה, לא היה צריך לכתוב ולפני
הכפרות יזה שבע פעמים, ואין דייקנין בהזאות קא משתיי קרא. יזה דכתיב רחמנא למה לי, ללמד על ההזאה ראשונה שצריכה להימנות עם כל אחת ואחת. וארבינן מכל מקום תרווייהו אית להו אחת סבירא דצריכה להימנות הראשונה עם כל אחת ואחת מאי בינייהו.
וארבינן איכא בינייהו דלא מנה אותה הראשונה עם כל אחת ואחת ולא טעה, לר' אלעזר יצא ידי חובה, לר' יוחנן לא עשה כלום. יצא והניחו על כן השני כו'. תנן התם ר' יהודה אומר לא היו שופרות לקיני חובה מפני התערוכות. ואוקימנא תערובת חובה בנדבה.

(א) מנחות ס"ז, (ב) [מוס']
ספ"ז וסג ג"י אחרת,
(ג) וילקח אתה דברי ר' י
יהודה ר' מאיר יומא אחת
כו' וע"ש, (ד) [פסחים ג.
טז, ט"ז] (ה) וילמא מנמנה אמנם
נירוטמני משקלים אילת וכן
בנוספתא שקלים פי"ג ט"ז,
(ו) יוש' שקלים פדק ששי
הלכה ט"ז, [ע"ש].

תורה אור השלם

1. וישת את שעיר
החזאת אשר לעם ויהי
את דמו אל מבית לפרכת
ועשה את דמו בארץ עשה
לדם הפר וזהו אתו על
הכפרת ולפני הכפרת:
ויקרא טו טו
2. וילקח מדם הפר ויהוה
באצבעו על פני הכפרת
קדמה ולפני הכפרת יזה
שבע פעמים מן הדם
באצבעו: ויקרא טז טז

מוסף רש"י

כמגדנא. סלקי צ"ד הכמה
בלועה, זו למטה מזה, שאינו
מכה במקום אחד, אלא ואלו
מלפני כל נדע לו (וע"ל)
טו וכע"ז ובהם (לח). זה
בנה ארץ, זו גנה הקביה
אז ומלמד לכל פני שמהוה
דקיים הן כי יבטי דבתיא פני
מכי קדמה (מנחות כו').

חוס' ישנים

מר כי אתריה וכו' כי
אתריה. וגם בלשון המקרא
פעמים שמקדים משנין מועט
למנוחה ופעמים אחרת.
אמר על הזאה ראשונה
שצריכה מנין. מפרש במ"כ
ואחר פ"ג, [ג] מדכתיב
שבע פעמים ולא כתיב שבע
טיפין, [ולשון] פעמים משמע
ליה שם מנין. שלא יטעה
בהזאות. ואמר ריב"ז דכתיב
אחי למיטעו שאל כל ימנה
הואה ראשונה על מעלה
לעלמה שם על שבע מטה
יצא שיענה ויכלול והואה
ראשונה לחשבון שבע של מטה
ויחולל לומר בהואה ראשונה
שלמטה שים ואלו ארבעה
להפסיק ולהחליל פסע שניה
אחת צמנתות שמהנה. וא"ת
אי לא חישינן למה לא יכלול
הואה ראשונה (כלל) [בכלל]
אלו שבע למטה וימנה עד ה'
אלו אחי למיטעו. ו"ל דהא לא
אפשר למנוה להפסיק צמנתות
שלמטה ממון' ולא ממון ח'.
הו"י משמע כירושלמי
[ד'] דגריה הכס א"ר יוחנן
כדי שלא יטעה, א"ר ועירא כדי
שימנוהו הוחמו ממון שבע,
משמע שרואה לומר כאן כמו
שפירשנו שאין לו למנות עד
שמונה אלא עד שבעה
[ולא] שמונה מונה עם טלן שלא
יעשה ריב"ז. א"ר הו"י
שופרות ארבעי חובה. בשאר
קרבנות (נדבות) אכל היה
לומר שלא היו (קנין)
[שופרות], שהרי כיון שהן של
בניהם טענין סמיכה ואינו
יכול להנחם ביד כן לקנות לו
קרבנו. מפני תערובת חובה